

hom je prikimal menih in se prekrizal. S trga od spodaj je zalajal avto.

»Njegov bič.« se je ogrelo srce v Zorniku. »Vse je zavrgel, kar je zunaj. Pa smo posvetni tako nestrpni, da mu še rože in retoriko očitamo.«

Sam ni vedel, kako se mu je vzelo na ustnice in je zdajci dejal:

»Kaj lepega! Kar hoče — Bog!«

* * *

Ko je beležil Zornik po sestanku s p. Placidom misel in smer tistega pomenka, sam ni več ločil, vkoliko piše svoj lastni nazor in vkoliko podaja redovnikov govor. Kakor Goetheju in Schillerju v Ksenijih se je bilo tudi njemu pomešalo dvoje gledanj in dvoje osebnosti v spis enotnega izraza, v aforistiko bežno zajetih dognanj, ostro začrtanih odlomkov, prav tako uležanih in ulagojenih glede podsmehljivosti in rezke soditeljnosti, kakor gledé slovesne paradoksnosti in aksiomno izraženega problematizma. Že ko je pisal, je sicer čutil, da beleži po resnici, a da se sintetično ubrati ne more. Ko je pa vzel zapiske nekaj dni pozneje v roko, ga je obšla kar telesno bolečina ob beležkah.

Takole je bil zapisal in je zdaj s studom bral:

»Ta Župančičeva pesem 'Na Bledu'! Saj je menda najlepše, kar je sploh kdaj Oton zapisal. Nikjer ni bolj pristrčen, nikdar tako dober, čist in domač. Saj je vsa pesem kakor čudovit simbol nekake vélike naše Kadence, ki je vse svoje, kar boli, v božjo dlan položila, da bi vsaj pred Bogom pozabljeno ne biló. Pa se ob prav tej pesmi nismo ovedeli in je moral šele Grafenauer v mrtvi šolski čitanki to odo poljuditi.«

»Mar ni Župančič temu sam kriv? Do zadnjega je to lepotino kril. Kot estet mendá, ki je čutil, da je nekaj verzov v pesmi poteklo brez stika.«

»Dejal bi, da je bil pesmi krivičen bolj iz nekakega svojega bolnega snobizma. Snobstvo sicer mora biti tudi pri nas, kakor je morala biti romantična ironija. Župančičeva kretnja pa ni lepa. Prirodna ni, ni naša. In če se bo še bolj trudil, da bi prepričal, kako ga je sram, da je nekoč molil, verjel mu ne bom. Iz srca bi ga sicer moral vreči, med površneže urediti in mu bridko soditi, da je učitelja Verlaine-a zatajil, ki je kot Francoz in ubit bohem vendar od srca molil.«

RIHARD JAKOPIČ: VEČER NA SAVI

»Župančičeva kretnja! Lepo ste rekli in dobro. Saj v resnici boli. Preočitna je kot nekakšna akademična ničemurnost: noče reči, da verjame, in se boji pribiti, da noče vere Boga. Pa že mora biti tako; najmočnejši besedniki, kadar učijo lepo, ničesar povedati nočejo. Naš Oton, hvala Bogu, stokrat je mimo nekaj kratki veliko povedal, in kar je še več, noben prazen vetrnjak ni, noben Victor Hugo.«

»Kaj pa, če mu vedno dano ni bilo, da bi povedal? So časi ali sezone, ki bi jih mrtve imenoval. Nimajo pesmi. Upre se, kakor se celó molitev pa še bolj svetemu redovniku. Ali ne sodite, da je Župančič kot pesnik zamolknil za vedno, usahnil kot vrelo?«

»Ne sodim, dokler dokazati ne morem. Vprašujem pa. Ali je usahnil Prešeren? Da je Gregorčič, vem. In glede Aškerca, če bi še živel, kako naj povem? Glede živih, dejal bom za Govekarja in šorlija, da sta utihnila, odložila pero, ne da sta usahnila. Vsak čas bi se mogla spet oglasiti in se Govekar oglašá. Oglašá, vreje ne, kjer nikoli vrelo ni bil, obnavlja, odjekuje ob tem, kar je bil in kakor je že povedal. Te vrste jalovina ni namreč neozdravljiva. Le mrličev ne obudiš v življenje. In prav je tako, zakaj sveti so mrlič, noben gnoj, kakor more biti mrhovina.«

»Kako je tedaj s Cankarjem? Ali je bil le ploden, ali pa je vso dušo izpeval? Je-li usahnil ali utihnil?«

»Umril je z zadnjo lepoto, ki je bila še v njem. Bil je mrlič, ko je ugasnila njegova zadnja mladost. Imel je malo, a branil je do konca in ohranil.«